

Organisationsansatte advokaters brug af advokattitlen

12. januar 2011
HEW/HDS

Organisationsansatte
advokaters brug af
advokattitlen

Baggrund

Arbejdsmarkedets organisationer – herunder DA og DA's medlemsorganisationer – beskæftiger i vid udstrækning ansatte advokater.

DA's største medlemsorganisation – DI Organisation for erhvervslivet – har rettet henvendelse til DA på baggrund af en uoverensstemmelse opstået mellem DI og Advokatsamfundet vedrørende ansatte advokaters brug af advokattitlen.

DI beskæftiger inden for det arbejds- og ansættelsesretlige felt et stort antal jurister, herunder et betydeligt antal advokater. Advokaterne er alle bestallingshavende, og dermed lovpligtige medlemmer af Advokatsamfundet.

Advokaternes primære opgave er at rådgive DI's medlemmer i arbejds- og ansættelsesretlige spørgsmål. Rådgivningen udgør et accessorisk led i den almindelige medlemsbetjening om forhold, der i bred forstand har sammenhæng med DI's formål. Rådgivningen er derfor vederlagsfri, og ydes ikke i erhvervsmæssigt øjemed.

Når rådgivningen ydes skriftligt anvender DI's ansatte advokater eksempelvis signaturen "*Underdirektør, advokat XXX*" eller "*Chefkonsulent, advokat YYY*".

DI har anvendt denne signaturform i mere end 20 år.

Advokatrådet mener nu, at advokattitlen ikke må anvendes som hidtil.

Hvorfor er spørgsmålet opstået?

Retsplejelovens regler om advokater blev ændret med virkning fra den 1. januar 2008. De vedtagne ændringer indebærer blandt andet, at ansættelse som autoriseret advokatfuldmægtig i en organisation sidestilles med ansættelse som autoriseret advokatfuldmægtig på et advokatkontor, og at alle advokater fremover løbende skal efteruddanne sig.

Samtidig er det i retsplejeloven præciseret, at Advokatsamfundet ikke

er en forening, men derimod en ved lov oprettet institution, som udgøres af alle danske advokater. Advokatsamfundets bestyrelse, der benævnes Advokatrådet, skal regelmæssigt føre tilsyn med alle advokater.

I 2010 bebudede Advokatrådet overfor et antal af DI's ansatte advokater tilsyn gennemført. Til brug for tilsynet fremsendte advokatrådet et skema betegnet "ADVOKATRÅDETS TILSYN – SKEMA for TILSYNSBESØG for virksomhedsansatte advokater". Punkt 4 i skemaet bærer betegnelsen "Tilsyn ved anvendelse af advokattitlen, § 124".

DI og Advokatrådet har efterfølgende drøftet DI's ansatte advokaters brug af advokattitlen. Der er mellem DI og Advokatrådet uenighed om, hvorvidt DI's ansatte advokater ved rådgivning af organisationens medlemmer i arbejds- og ansættelsesretlige spørgsmål må bruge eksempelvis signaturen "Underdirektør, advokat ...".

DI's opfattelse

Det fremgår af advokatrådets breve til de advokater i DI, overfor hvilke der er bebudet tilsyn, at "Under selve besøget vil sekretariatets medarbejdere anmode om forskellige oplysninger, som skal vise, hvad du gør for at sikre, at din brug af advokattitlen er i overensstemmelse med retsplejelovens § 124. I den forbindelse skal vi bede dig om at sørge for, at du under mødet kan fremvise din autosignatur på e-mails, dit visitkort og din standardsignatur på udgående breve".

Retsplejelovens § 124 omhandler imidlertid ikke advokattitlen, men derimod i hvilken retlig form advokatvirksomhed må udøves.

Rammerne for en persons brug af advokattitlen er fastlagt i retsplejelovens § 120, hvori det bl.a. hedder, at "Personer, der ikke har fået beskikkelse som advokat, og personer, der er udelukket fra at udøve advokatvirksomhed, eller hvis ret hertil er ophørt i medfør af denne lov, må ikke betegne sig som advokat ...".

For så vidt angår retsplejelovens § 124 bemærkes, at det af § 124, stk. 3 fremgår, at foreninger, interesseorganisationer og lign. som mandatar må udføre retssager for deres medlemmer indenfor foreningens interesseområde. Stk. 3 blev indsat i § 124 i 1990 og var på daværende tidspunkt ledsaget af følgende bemærkninger:

"Med ændringsforslaget fastsættes det, at foreninger m.v. ved deres ansatte advokater kan føre retssager for medlemmerne indenfor foreningens interesseområde. Herved tilgodeses de berettigede ønsker og behov, som foreninger og foreningsansatte advokater har for at kunne yde medlemmerne juridisk bistand også ved de almindelige domstole".

På tidspunktet for bestemmelsens tilblivelse var det således forudsat, at foreningsansatte advokater allerede var berettiget til at yde udenretlig

bistand til foreningens medlemmer indenfor foreningens interesseområde.

I overensstemmelse hermed oplyste den daværende justitsminister som led i et samråd om ændringerne i § 124, at

“Endelig vil jeg fremhæve, at lovforslaget kun rammer den virksomhed, der udøves af ansatte advokater, såfremt denne udstrækker sig til at møde i retten som advokat for et medlem ved de almindelige domstole – og ikke ved Arbejdsretten eller i en voldgiftssag. Det er således kun dette kerneområde for advokatbistand, nemlig at føre almindelige retssager for andre, som vil blive berørt af lovforslaget, fordi det er af fundamental betydning på dette område at bevare advokatvirksomhedernes uafhængighed af uvedkommende interesser. Den udenretlige bistand og rådgivning, der ydes til medlemmerne og som også f.eks. kan bestå i at skrive skøder for de pågældende, vil derimod kunne fortsætte som hidtil”.

Efter det oplyste grunder Advokatrådet i det væsentligste sin opfattelse på lov nr. 419 af 9. maj 2006 om juridisk rådgivning samt forarbejderne til denne lov.

Forslaget til denne lov, fremsat i november 2005, byggede på en række anbefalinger fra en tværministeriel arbejdsgruppe nedsat af regeringen i 2003 med henblik på at ændre eller fjerne konkurrencebegrænsende regulering. Den tværministerielle arbejdsgruppe bestod af repræsentanter for Finansministeriet, Justitsministeriet og Økonomi- og Erhvervsministeriet.

Det hedder i bemærkningerne til lovforslaget (Pkt. 4.2 Lovens anvendelsesområde) blandt andet, at

“Advokater ansat i andre virksomheder (“husadvokater”) vil derimod være omfattet af loven, når de erhvervsmæssigt yder juridisk rådgivning f.eks. til virksomhedens kunder.

Disse virksomheder driver ikke – og kan efter retsplejelovens § 124 ikke drive – advokatvirksomhed. Det skyldes, at efter retsplejeloven kan advokatvirksomheder alene ejes af advokater, men ikke af andre. Dette er ikke til hinder for, at en virksomhedsansat advokat kan anvende sin advokattitel, når advokaten repræsenterer den virksomhed eller organisation, advokaten er ansat i, uanset at den pågældende virksomhed eller organisation ikke er en advokatvirksomhed. Derimod må en virksomheds- eller organisationsansat advokat ikke frit anvende sin advokattitel ved rådgivning af andre end den pågældende virksomhed eller organisation.

Dette indebærer, at en advokat der er ansat af f.eks. en faglig organisation, ikke må yde juridisk rådgivning til organisationsmedlemmer under anvendelse af sin advokattitel. På samme måde må en virksomhedsansat advokat – f.eks. en advokat ansat i

en i revisionsvirksomhed – ikke anvende sin advokattitel i forbindelse med rådgivning af revisionsvirksomhedens kunder. En organisation må dog som mandatar ved en i organisationen ansat advokat udføre retssager for deres medlemmer indenfor foreningens interesseområde, jf. retsplejelovens § 124, stk. 1, tredje punktum.

Anvendelse af advokattitlen i strid med reglerne herom, vil kunne indebære en overtrædelse af reglerne om godt advokatskik, ligesom advokaten og den virksomhed, som advokaten er ansat, i givet fald vil kunne pådrage sig strafansvar, jf. retsplejelovens § 124, stk. 6".

Det er ikke klart, på hvilket grundlag den tværministerielle arbejdsgruppe formulerede dette udsagn, men udsagnet illustrerer, at arbejdsgruppen var af den opfattelse, at en organisationsansat advokat kan anvende advokattitlen ved rådgivning af andre end organisationen, blot kan titlen ikke anvendes "... frit".

Såfremt synspunktet havde været det, at en organisationsansat advokat helt er afskåret fra at bruge advokattitlen ved rådgivning af organisationens medlemmer, havde det været unødvendigt at indsætte ordet "... frit".

Når arbejdsgruppen derpå anfører, at "... en advokat der er ansat af f.eks. en faglig organisation, ikke må yde juridisk rådgivning til organisationens medlemmer under anvendelse af sin advokattitel", må dette forstås således, at advokaten ikke må gøre brug af sin titel, såfremt rådgivningen falder udenfor den begrænsede, juridiske rådgivning, der udgør et accessorisk led i den almindelige medlemsbetjening om forhold, der i bred forstand har sammenhæng med organisationens formål.

Under Folketingets behandling af lovforslaget fremsatte regeringen ændringsforslag, med den følge, at loven blev begrænset til at finde anvendelse på juridisk rådgivning overfor forbrugere. Loven er derfor uden betydning for interesseorganisationer, herunder DI, hvis rådgivning ikke kan betragtes som erhvervsmæssig, og som alene ydes til egne medlemmer som led i den almindelige medlemsbetjening.

I september 2006 afgav det af Justitsministeriet i 2004 nedsatte "Advokatudvalg" betænkning (Betænkning 1479/2006). I betænkningen blev de ovenfor nævnte bemærkninger nu gengivet i afsnit 2.2.3.2 om "Advokaters uafhængighed".

I betænkningens afsnit 2.2.3.3., der om handler "Advokattitlen", hedder det imidlertid udtrykkeligt, at "Advokattitlen er ikke forbeholdt advokater, der driver selvstændig advokatvirksomhed (som ansat advokat eller partner), men kan også anvendes af virksomheds- og organisationsansatte advokater".

Som nævnt, er brugen af advokattitlen reguleret i retsplejelovens § 120. Det fremgår af denne bestemmelse, at personer der ikke har fået beskikkelse som advokat, og personer, der er udelukket fra at udøve advokatvirksomhed, eller hvis ret hertil er ophørt i medfør af retspleje-

loven, ikke må betegne sig som advokat.

DI's ansatte advokater lever alle op til de betingelser for brug af advokattitlen, der fremgår af retsplejelovens § 120.

DI er bekendt med – og respekterer – at de ansatte advokater i medfør af retsplejelovens § 126 skal iagttage reglerne om god advokatskik, og at de advokatretlige pligter har forrang i ansættelsesforholdet.

Professor, dr. Jur. Mads Bryde Andersen udgav i 2005 – i samarbejde med Advokaternes Serviceselskab A/S – værket "Advokatretten".

Det påpeges heri, at advokatens titelmonopol følger af retsplejelovens § 120, og at forudsætningen for at betegne sig som advokat er, at personen har fået beskikkelse som advokat og ikke har deponeret sin bestalling.

Mads Bryde Andersen peger endvidere på, at der ikke er noget til hinder for, at der i tilknytning til foreninger, interesseorganisationer og lign. etableres såkaldte retshjælpsordninger. Mads Bryde Andersen anfører i tilknytning hertil bl.a. at :

"Sådanne organisationer findes dels som målrettede organisationer (f.eks. Studentersamfundets Retshjælp etc.) eller som til lægsydelser til anden virksomhed (f.eks. en faglig organisation eller brancheorganisation). Ansvar for den rådgivning, der præsteres indenfor rammerne af sådanne organisationer, vil normalt ligge hos en eller flere advokater eller ansatte jurister.

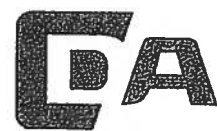
...

Medvirker advokater til den nævnte juridiske rådgivning, er advokaten selv underlagt reglerne om god advokatskik, jf. retsplejelovens § 126, stk. 1".

Mads Bryde Andersen anfører herudover (s.237), at

"Er advokaten ansat med det formål at yde rådgivning for virksomhedens eller organisationens interesser, f.eks. medlemmerne af en faglig organisation, bestemmer rpl. § 124, stk. 1, sidste pkt., at sådanne "foreninger, interesseorganisationer og lignende" – selv om de ikke driver "advokatvirksomhed", jf. bestemmelsens 1. og 2. pkt. – har denne ret til som mandatar at udføre retssager for deres medlemmer inden for foreningens interesseområde".

DI er derfor ikke enig med Advokatrådet i, at DI's ansatte advokater er uberettigede til at anvende advokattitlen i forbindelse med den nævnte medlemsrådgivning.

Side 6

DA's opfattelse

DA deler DI's opfattelse.

Advokatrådgivning i DI

1. Den retlige afgrænsning

Ansatte advokater i DI er tilknyttet DI's afdeling for arbejds- og ansættelsesret. Arbejdet for DI's advokater består i rådgivning og sagsførelse for organisationens medlemsvirksomheder indenfor retsområdet arbejds- og ansættelsesret.

Opgaveløsningen finder sted indenfor såvel individuel ansættelsesret som kollektiv arbejdsret. Arbejdet på disse hovedområder sker under indtryk og inddragelse af såvel den EU-retlige regulering samt gældende dansk ansættelsesretlig lovgivning, eksempelvis:

- Funktionærloven
- Beskyttelseslovgivning, herunder Forskels- og ligebehandlingslovgivningen
- Ferielovgivningen
- Sygedagpengelovgivning
- Ansættelsesbevisloven
- Lovgivning vedrørende virksomhedsoverdragelse
- Persondataloven

På den kollektive arbejdsrets område består en lang tradition for direktivimplementering i overenskomsterne, hvorfor retsanvendelsen på flere områder er undtaget lovgivningen i den forstand, at rettigheder og pligter for overenskomstparterne udledes direkte af EU-direktiverne frem for af implementeringslovgivningen.

Rådgivningen omfatter ikke områder, der kun perifert har forbindelse til ansættelsesretten: Eksempelvis det skatteretlige område. Rådgivningen tager udgangspunkt i den retlige regulering mellem arbejdsgiver og arbejdstager og omfatter således ikke ansættelsesretlig due diligence i forbindelse med overdragelse mellem to virksomheder.

Den juridiske rådgivning og sagsførelse udgør en del af de serviceydelser, som DI stiller til rådighed for sine medlemsvirksomheder som modydelse til det kontingent, som virksomhederne betaler for medlemskabet af DI. Kontingentet beregnes som en fast procentdel af den konkrete virksomheds lønsum og rådgivningen er derfor helt kontingentfinansieret og afregnes aldrig separat.

2. Den konkrete opgaveløsning

Arbejdsopgaverne er forskelligartede, men fælles for dem er, at de ansatte advokater hos DI i alle aspekter af arbejdet optræder som repræsentanter og rådgivere for organisationens medlemsvirksomheder, hvilket gør brugen af advokattitlen både hensigtsmæssig, naturlig og nødvendig.

Arbejdsopgaverne kan grovopdeles i to hovedkategorier: Rådgivningsopgaver og behandling af tvister.

1) Rådgivningsopgaver

Rådgivningsopgaverne kan bestå i "forebyggende rådgivning" med henblik på at minimere risikoen for, at den enkelte virksomhed senere måtte blive mødt med krav om erstatning eller godtgørelse. Rådgivningen består endvidere i at sikre virksomhederne et godt udgangspunkt i sine aftaler med medarbejderne indenfor lovgivningens rammer. Som eksempler kan nævnes:

- Vurdering af grundlaget for opsigelse af medarbejdere
- Rådgivning om tilrettelæggelsen og gennemførelse af større, kollektive afskedigelser
- Udarbejdelse af ansættelsesbeviser
- Kontraktgennemgang med henblik på at sikre, at indholdet af ansættelsesaftaler overholder Ansættelsesbevisloven
- Gennemgang og udarbejdelse af bonusordninger
- Udarbejdelse og forhandling af fratrædelsesaftaler i forbindelse med afskedigelse af medarbejdere
- Overenskomstfortolkning
- Rådgivning om gennemførelse af kollektive afskedigelser samt virksomhedsoverdragelser i relation til medarbejdere

I situationer, hvor rådgivningen kan medføre risiko for interessekonflikter – eksempelvis ved virksomhedsoverdragelse mellem to medlemsvirksomheder – yder advokater i DI ikke rådgivning. DI har udarbejdet interne retningslinjer med henblik på at undgå interessekonflikter i sagsbehandlingen.

2) Behandling af tvister, herunder retssagsførelse

Det undertiden modsætningsfyldte forhold mellem arbejdsgivere og medarbejdere rummer et potentiale for konfrontation,

der kommer til udtryk i en høj rate af konfliktsager, som involverer DI's advokater på mange niveauer.

Det gælder såvel *fagretligt* ved førelse af sager for nævn eller ved faglig voldgift som *civilretligt* ved de almindelige domstole. I sidstnævnte kategori er modparterne repræsenteret ved såvel forbund som private advokater.

Særligt vedrørende det kollektive tvisteløsningssystem bør fremhæves, at arbejdsmarkedets parter traditionelt benytter sig af et forholdsvist konfrontatorisk system, der dog baseres på en indbygget forudsætning om en høj grad af konfliktløsning gennem forhandling af forlig mellem parterne. Dette medfører et naturligt behov for legitimitet hos virksomhedens repræsentant i systemet – hvilket igen gør brugen af advokattitlen både naturlig og hensigtsmæssig.

Tilsvarende gør sig i sagens natur gældende ved behandling af civilretlige sager ved de almindelige domstole. DI procederer sager for såvel by- og landsretterne som for Højesteret.

I praksis består arbejdsopgaverne på dette stadie af sagsbehandlingen typisk i

- Mundtlig og skriftlig korrespondance med modparter
- Deltagelse i forhandlingsmøder med modparter og klienter
- Forberedelse og gennemførelse af egentlige hovedforhandlinger i henholdsvis det fagretlige system og ved de almindelige domstole
- I det fagretlige system anvendes ved behandling af sager for nævn eller ved faglige voldgifter højesteretsdommere som opmænd

DI-advokater behandler meget ofte sager allerede fra det indledende, rådgivningsmæssige stadie og til sagens afslutning i det fagretlige eller civilretlige system. Det forekommer derfor logisk og hensigtsmæssigt, at advokattitlen overfor såvel klienter som modparter anvendes på alle stadier af sagsbehandlingen – hvad enten denne består i rådgivning eller i sagsførelse.

Dansk Arbejdsgiverforening
Vester Voldgade 113
1790 København V

BREVKOPI

JUSTITSMINISTERIET

Civil- og Politafdelingen

07 JULI 2011

Dato: 07/07/2011
Kontor: Civilkontoret
Sagsbeh: Helle Sidenus
Sagsnr.: 2011-140-0024
Dok.: 195384

Dansk Arbejdsgiverforening (DA) har ved e-mail af 12. januar 2011 rettet henvendelse til Justitsministeriet vedrørende DI – Organisation for Erhvervslivet (DI) ansatte advokaters anvendelse af advokattitlen i forbindelse med rådgivning af DI's medlemmer. Baggrunden for DA's henvendelse er, at der i forbindelse med Advokatrådets tilsyn med DI's ansatte advokater er blevet rejst spørgsmål om, hvorvidt – og i hvilken udstrækning – advokaterne kan anvende advokattitlen i forbindelse med rådgivningen af DI's medlemmer.

DA har oplyst, at de ansatte advokaters primære opgave er at rådgive DI's medlemmer i arbejds- og ansættelsesretlige spørgsmål. Rådgivningen udgør ifølge DA et accessorisk led i den almindelige medlemsbetjening om forhold, der i bred forstand har sammenhæng med DI's formål. Rådgivningen er derfor vederlagsfri og ydes ikke i erhvervmæssigt øjemed.

DA har ved e-mail af 21. februar 2011 til Justitsministeriet redegjort nærmere for indholdet af DI's ansatte advokaters medlemsrådgivning.

Justitsministeriet har i anledning af DA's henvendelse afholdt møder med repræsentanter for henholdsvis DA og Advokatrådet.

Justitsministeriet skal i den anledning udtale følgende:

DI's ansatte advokater er beskikket af justitsministeren og er således som udgangspunkt berettigede til at anvende advokattitlen, medmindre beskikelsen er deponeret i Justitsministeriet, jf. retsplejelovens § 120, stk. 1.

Det følger af retsplejelovens § 124, stk. 1, at advokatvirksomhed ud over i enkeltmandsvirksomhed eller i et fællesskab af advokater kun må udøves

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

af et advokatselskab, der drives i aktie-, anparts- eller kommanditselskabsform (partnerselskabsform).

Heraf følger, at andre juridiske personer end advokatselskaber – f.eks. faglige organisationer – ikke må udøve advokatvirksomhed gennem deres ansatte advokater.

Advokatvirksomhed defineres i forarbejderne til retsplejelovens § 124, som ”juridisk rådgivning og i forbindelse hermed økonomisk og anden rådgivning til klienten samt repræsentation af denne for domstolene og over for andre offentlige myndigheder og organisationer samt i retslige spørgsmål og tvister i øvrigt.” Der henvises herved til pkt. 4.3.c. i de almindelige bemærkninger i lovforslag nr. L 150 af 17. januar 1990 om ændring af retsplejeloven (Dommeres habilitet, SSP-samarbejdet og advokatselskaber m.v.).

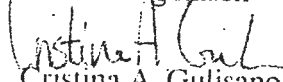
Det fremgår endvidere af ovennævnte forarbejder til retsplejelovens § 124, at den mere begrænsede form for juridisk rådgivning og bistand, som traditionelt har været ydet af ikke-erhvervsdrivende landboforeninger, husmandsforeninger, fagforeninger og lignende som et accessorium til foreningens øvrige serviceydelser over for dennes medlemmer, ikke berøres af forslaget.

På den baggrund er Justitsministeriet enig med DA i, at DI's ansatte advokater kan anvende advokattitlen i forbindelse med rådgivning af DI's medlemmer, der har den omtalte karakter.

Det tilføjes, at spørgsmålet om, i hvilket omfang advokater ansat i faglige organisationer kan anvende betegnelsen advokat beror på reglerne i retsplejelovens §§ 120 ff. Heri ligger bl.a., at lov nr. 419 af 9. maj 2006 om juridisk rådgivning samt forarbejderne hertil ikke er normerende for spørgsmålet.

Justitsministeriet har dags dato sendt kopi af dette brev til Advokatrådet.

Med venlig hilsen

Cristina A. Gulisano